

Transect-rapport 2150

**Someren, Geldestraat 11
Gemeente Someren (NB)**

Een Archeologisch Bureauonderzoek (BO) en
Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase

transect

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ► ADVIES

Colofon

Titel	Someren, Geldestraat 11. Gemeente Someren (NB). Een Archeologisch Bureauonderzoek (BO) en Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase.
Rapportnummer	Transect-rapport 2150
Auteur	H.A.S. Lepage MSc, J. Rap MA
Versie	Concept
Datum	18-04-2019
Projectnummer	18070026
Onderzoeksmelding	4696246100
Opdrachtgever	Futurazorg
Uitvoerder	Transect b.v. Overijsselhaven 127 3433 PH Nieuwegein
Bevoegde overheid	Gemeente Someren
Adviseur bevoegde overheid	OPZOB
Status van de rapportage	Nog niet goedgekeurd
Beheer en plaats documentatie	Transect b.v., Nieuwegein
Omslagafbeelding	Foto van het plangebied

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. T. Nales Senior KNA Prospector	18-04-2019	

ISSN: 2211-7067

© Transect b.v., Nieuwegein

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In opdracht van Futurazorg heeft Transect b.v.¹ in april 2019 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in een plangebied aan de Geldestraat 11 in Someren (gemeente Someren). De aanleiding van het onderzoek is de aanvraag van een bestemmingsplanwijziging, gevormd door het voornemen om binnen het plangebied nieuwbouw te realiseren en parkeerplaatsen aan te leggen. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 2100 m². Bij de voorgenomen werkzaamheden zal grondverzet plaatsvinden, waardoor de oorspronkelijke bodem en daarmee eventueel aanwezige archeologische resten in het gebied kunnen worden verstoord.

Volgens het vigerende bestemmingsplan *Witvrouwenbergweg 12, Geldestraat 11 en Dorpsweg 3* (2014) geldt in het plangebied dubbelbestemming 'waarde - archeologie 5'. Hierbij geldt dat bij bouwwerkzaamheden groter dan 2500 m² en dieper dan 40 cm -Mv een archeologisch onderzoek dient te worden uitgevoerd. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 2100 m² en de bouwwerkzaamheden vinden plaats over een oppervlakte van 730 m², waarbij de funderingen tot ongeveer 80 cm -Mv zullen reiken. In het kader van een nieuwe bestemmingsplan en het vaststellen van een nieuwe dubbelbestemming, moet een archeologisch onderzoek worden uitgevoerd. Aan de hand van dit onderzoek kan vervolgens worden vastgesteld of in de bodem behoudenswaardige archeologische waarden aanwezig zijn die voorafgaand aan de bouwwerkzaamheden nader onderzocht moeten worden.

Het doel van het archeologisch bureauonderzoek is het specificeren van de archeologische verwachting aan de hand van beschikbare informatie over de archeologie, cultuurhistorie, geomorfologie, bodemkunde en grondgebruik binnen en rondom het plangebied. Om de gespecificeerde archeologische verwachting te toetsen, en waar mogelijk bij te stellen, is een inventariserend veldonderzoek, verkennende fase uitgevoerd in het plangebied.

Conclusies

- Op basis van het bureauonderzoek is vastgesteld dat het plangebied een hoge verwachting heeft op het aantreffen van archeologische waarden vanaf het einde van het Laat-Paleolithicum tot de Nieuwe Tijd. Dit is gebaseerd op de ligging van het plangebied op de flank van een dekzandrug. Theoretisch gezien was bewoning mogelijk vanaf het einde van het Laat-Paleolithicum binnen in het plangebied. In de omgeving van het plangebied zijn vele vindplaatsen uit de Bronstijd-IJzertijd, Romeinse Tijd, Vroege en Late Middeleeuwen aangetroffen. Someren is ontstaan vanaf de Late Middeleeuwen, het plangebied is echter gelegen buiten de historische kern van Someren, en is waarschijnlijk enkel gebruikt als landbouwgrond. Hierbij werd door bemesting een esdek gevormd, waardoor eventuele vondsten uit het Laat-Paleolithicum tot de Vroege Middeleeuwen verwacht worden vanaf 50 cm -Mv. Voor de periodes Late Middeleeuwen - Nieuwe Tijd geldt hier alleen een verwachting op sporen van landgebruik (ploegsporen, hooischuren). Vanaf 1950 staan in het zuidelijk deel van het plangebied twee gebouwen waarbij tijdens het aanleggen van de funderingen de ondergrond mogelijk verstoord is geraakt.
- Op basis van het veldonderzoek kan de hoge verwachting naar een lage verwachting worden bijgesteld. Bij alle boringen is een verstoord pakket aanwezig. Boring 3 is gestaakt in puin op 50 cm

¹ Transect b.v. voldoet aan de eisen zoals gesteld in de kwaliteitsnorm 'BRL SIKB 4000', versie 4.1, en is gecertificeerd door middel van een procescertificaat. Transect b.v. is certificaathouder van de volgende protocollen: 'KNA Protocol 4001 Programma van Eisen', 'KNA Protocol 4002 Bureauonderzoek', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Overig', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Proefsleuven' en 'Protocol 4004 Opgraven', en staat geregistreerd bij het RCE en de SIKB.

- Mv. In boring 1,2,4 en 5 gaat de verstoorde laag met puin door tot 105-115 cm - Mv (25,26 - 25,06 m +NAP). Het verstoorde pakket gaat met een zeer scherpe grens over in de C-horizont waarin geen aanwijzingen zijn voor een podzolbodem. De eventuele archeologische niveaus van alle periodes zijn vergraven, waarschijnlijk bij het bouwen van de huidige werkplaats en activiteit binnen het plangebied. De verstoring heeft plaatsgevonden tot minimaal 40 cm in de C-horizont, waardoor ook diepreikende sporen niet meer verwacht worden.

Advies

In het plangebied is een lage verwachting op het aantreffen van intacte archeologische waarden vastgesteld. De voorgenomen ingrepen in het plangebied, de sloop van de bestaande gebouwen (funderingen tot 80 cm -Mv), en het bouwen van een zorgcomplex (funderingen tot 80 cm - Mv) zullen naar verwachting niet zorgen voor de aantasting van archeologische waarden. In het kader van een bestemmingsplanwijziging adviseren wij dan ook om geen dubbelbestemming - archeologie op te nemen in het nieuwe bestemmingsplan. In het kader van een toekomstige omgevingsvergunning zijn aanvullende onderzoek stappen niet nodig. Het plangebied kan vrijgegeven worden voor de voorgenomen ontwikkeling. Mochten er tijdens de werkzaamheden onverhoopt toch archeologische waarden worden aangetroffen, dan wijzen wij de initiatiefnemer en de uitvoerder van de werkzaamheden op de wettelijke plicht dergelijke zaken direct te melden bij het bevoegd gezag, de gemeente Someren (Erfgoedwet 2016, artikel 5.10). Het bovenstaande is een advies.

Op basis van de resultaten van het onderzoek neemt het bevoegd gezag (de gemeente Someren) een besluit over de daadwerkelijke omgang met eventuele archeologische waarden binnen het plangebied.

Inhoud

1.	Aanleiding	7
2.	Aard en doel van het archeologisch vooronderzoek	8
3.	Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied	9
4.	Planvorming en consequenties toekomstig gebruik	11
5.	Beleidskader	12
6.	Landschap, geomorfologie en bodem	13
7.	Archeologische verwachtingen en bekende waarden	15
8.	Historische situatie, huidig gebruik en bodemverstoringen	17
9.	Gespecificeerde archeologische verwachting	22
10.	Resultaten veldonderzoek	24
11.	Beantwoording onderzoeksvragen.....	26
12.	Conclusie en advies	27
13.	Geraadpleegde bronnen	28
Bijlage 1.	Archeologische periode-indeling voor Nederland	30
Bijlage 2.	Archeologische beleidskaart, gemeente Someren.....	31
Bijlage 3.	Geomorfologie	33
Bijlage 4.	Maaiveldhoogte	34
Bijlage 5.	Bodem	35
Bijlage 6.	Archeologische waarden en onderzoeken	36
Bijlage 7.	Boorpuntenkaart.....	37
Bijlage 8.	Foto's van boringen	38
Bijlage 9.	Boorbeschrijvingen	39

1. Aanleiding

In opdracht van Futurazorg heeft Transect b.v.² in april 2019 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in een plangebied aan de Geldestraat 11 in Someren (gemeente Someren). De aanleiding van het onderzoek is de aanvraag van een bestemmingsplanwijziging, gevormd door het voornemen om binnen het plangebied nieuwbouw te realiseren en parkeerplaatsen aan te leggen. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 2100 m². Bij de voorgenomen werkzaamheden zal grondverzet plaatsvinden, waardoor de oorspronkelijke bodem en daarmee eventueel aanwezige archeologische resten in het gebied kunnen worden verstoord.

Volgens het vigerende bestemmingsplan *Witvrouwenbergweg 12, Geldestraat 11 en Dorpsweg 3* (2014) geldt in het plangebied dubbelbestemming 'waarde - archeologie 5'. Hierbij geldt dat bij bouwwerkzaamheden groter dan 2500 m² en dieper dan 40 cm -Mv een archeologisch onderzoek dient te worden uitgevoerd. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 2100 m² en de bouwwerkzaamheden vinden plaats over een oppervlakte van 730 m², waarbij de funderingen tot ongeveer 80 cm -Mv zullen reiken. In het kader van een nieuwe bestemmingsplan en het vaststellen van een nieuwe dubbelbestemming, moet een archeologisch onderzoek worden uitgevoerd. Aan de hand van dit onderzoek kan vervolgens worden vastgesteld of in de bodem behoudenswaardige archeologische waarden aanwezig zijn die voorafgaand aan de bouwwerkzaamheden nader onderzocht moeten worden.

Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.1 en het voor dit onderzoek opgestelde Plan van Aanpak (Lepage, 2019).

² Transect b.v. voldoet aan de eisen zoals gesteld in de kwaliteitsnorm 'BRL SIKB 4000', versie 4.1, en is gecertificeerd door middel van een procescertificaat. Transect b.v. is certificaathouder van de volgende protocollen: 'KNA Protocol 4001 Programma van Eisen', 'KNA Protocol 4002 Bureauonderzoek', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Overig', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Proefsleuven' en 'Protocol 4004 Opgraven', en staat geregistreerd bij het RCE en de SIKB.

2. Aard en doel van het archeologisch vooronderzoek

Het archeologisch vooronderzoek bestaat uit een gecombineerd onderzoek, te weten een archeologisch Bureauonderzoek (BO) en een Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase.

Het doel van het archeologisch bureauonderzoek is het specificeren van de archeologische verwachting. Aan de hand van beschikbare informatie over de archeologie, cultuurhistorie, geomorfologie, bodemkunde en grondgebruik binnen en rondom de plangebieden, wordt de kans bepaald dat binnen de plangebieden archeologische resten liggen. Hiertoe is onder andere het centraal Archeologisch Informatiesysteem (Archis3) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geraadpleegd, waarin de Archeologische Monumentenkaart (AMK) en de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) zijn opgenomen. Aanvullende (cultuur)historische informatie is verkregen uit historisch kaartmateriaal. Om inzicht te krijgen in de opbouw en ontwikkeling van het landschap zijn onder andere de bodemkaart en beschikbaar geologisch-geomorfologisch kaartmateriaal geraadpleegd. Deze informatie is aangevuld met relevante informatie uit relevante achtergrondliteratuur. Daarnaast is contact gezocht met de Heemkundekring *De Vonder Asten-Someren*, maar er was geen aanvullende informatie over het plangebied.

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het toetsen en waar mogelijk bijstellen van de gespecificeerde archeologische verwachting, door het verzamelen van informatie over de feitelijke bodemopbouw, bodemreliëf en bodemintactheid in het plangebied. Hiermee ontstaat inzicht in de landschapsvormende processen en landschappelijke eenheden uit het verleden. Op basis hiervan kan een oordeel worden gegeven over waar, wanneer en in hoeverre het gebied in het verleden geschikt was voor de mens. Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd in de vorm van een booronderzoek (IVO-O). De toegepaste methodiek in het veld wordt beschreven bij de beschrijving van de veldresultaten (Hoofdstuk 10).

Het onderzoek probeert hiermee aan de hand van feitelijke informatie in de loop van de tekst en puntsgewijs in hoofdstuk 11, antwoord te geven op de volgende vragen:

- *Hoe heeft het plangebied oorspronkelijk in het natuurlijk landschap gelegen?*
- *Wat is de bodemopbouw, zijn er binnen de bodemopbouw archeologisch relevante bodemniveaus te onderscheiden en hoe diep liggen deze?*
- *In hoeverre zijn de archeologisch relevante bodemniveaus nog intact (verstoring, erosie, afdekkend substraat)?*
- *Wat is de archeologische verwachting van het plangebied en in hoeverre is deze te differentiëren in laag, middelhoog en hoog?*

Het resultaat van het archeologisch vooronderzoek is dit rapport met een conclusie omtrent het risico dat eventueel aanwezige archeologische waarden in de plangebieden worden verstoord als gevolg van de voorgenomen plannen. Op basis van dit rapport neemt het bevoegd gezag een beslissing in het kader van de vergunningverlening of planprocedure. Het rapport bevat waar mogelijk gegevens over de - verwachte - aan- of afwezigheid, aard, omvang, ouderdom, gaafheid, conservering en (relatieve) kwaliteit van archeologische waarden.

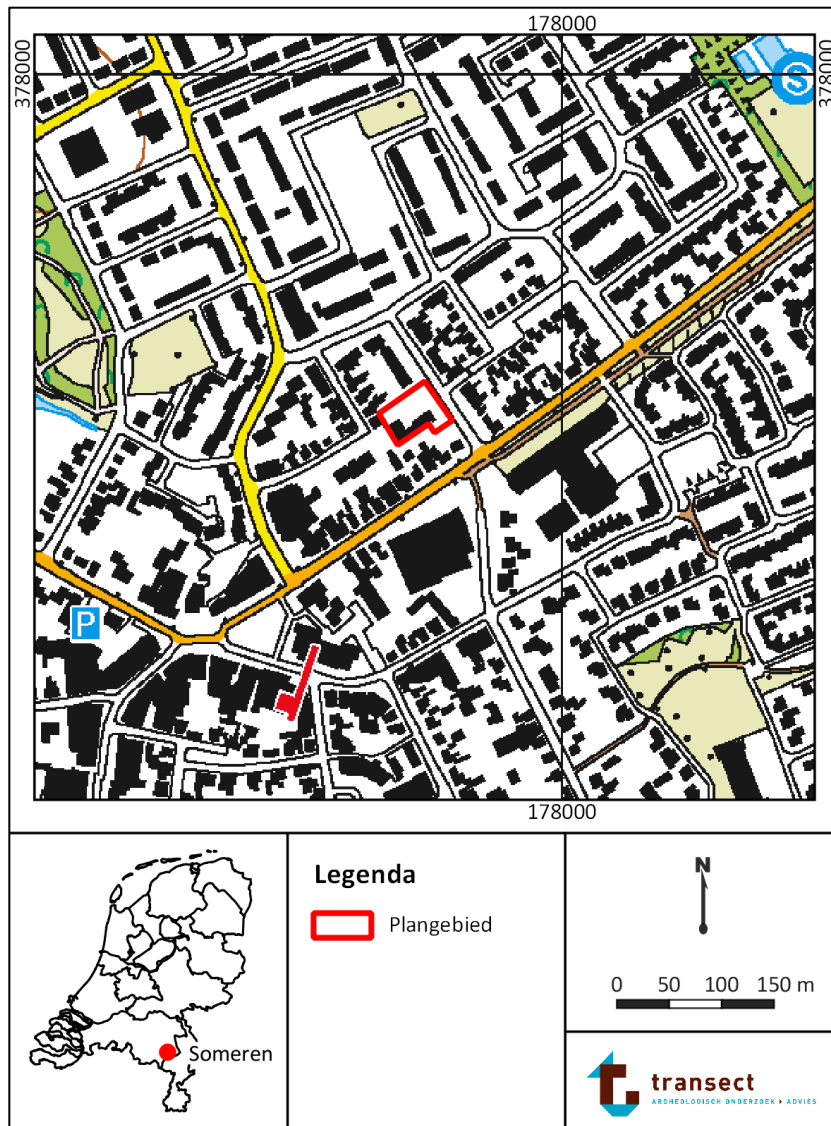
Het onderzoek is uitgevoerd conform protocollen 4002 (bureauonderzoek) en 4003 (inventariserend veldonderzoek) van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1 (KNA 4.1).

3. Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied

Plaats	Someren
Toponiem	Geldestraat 11
Gemeente	Someren
Provincie	Noord-Brabant
Kaartblad	51H
Perceelnummer	<i>Someren H1901 en H2598</i>
Centrumcoördinaat	177.858 / 377.676
Oppervlakte	Circa 2100 m ²

Binnen het archeologisch onderzoek is onderscheid gemaakt tussen het plangebied en het onderzoeksgebied. Het plangebied is het gebied waarbinnen de bodemingrepen worden uitgevoerd. Het onderzoeksgebied omvat het plangebied en een deel van het direct omringende gebied in een straal van circa 500 m. Dit onderzoeksgebied wordt bij het onderzoek betrokken om tot een beter inzicht te komen in de landschappelijke, archeologische en (cultuur)historische situatie in het plangebied.

Het plangebied bevindt zich aan de Geldestraat 11, te Someren (gemeente Someren). De ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1. Binnen het plangebied van 2100 m² bestaat het voornemen om nieuwbouw te realiseren en nieuwe parkeerplaatsen aan te leggen. Kadastraal gezien behoort het plangebied tot percelen *Someren H1901* en *H2598*. De noordoostelijke grens van het plangebied wordt door de Geldestraat gevormd, en de overige grenzen door de voorgenomen werkzaamheden en aanliggende percelen. Ten tijde van onderhavig onderzoek staan het zuidelijke deel van het plangebied twee gebouwen en het noordelijk deel ligt braak met een aantal containers.

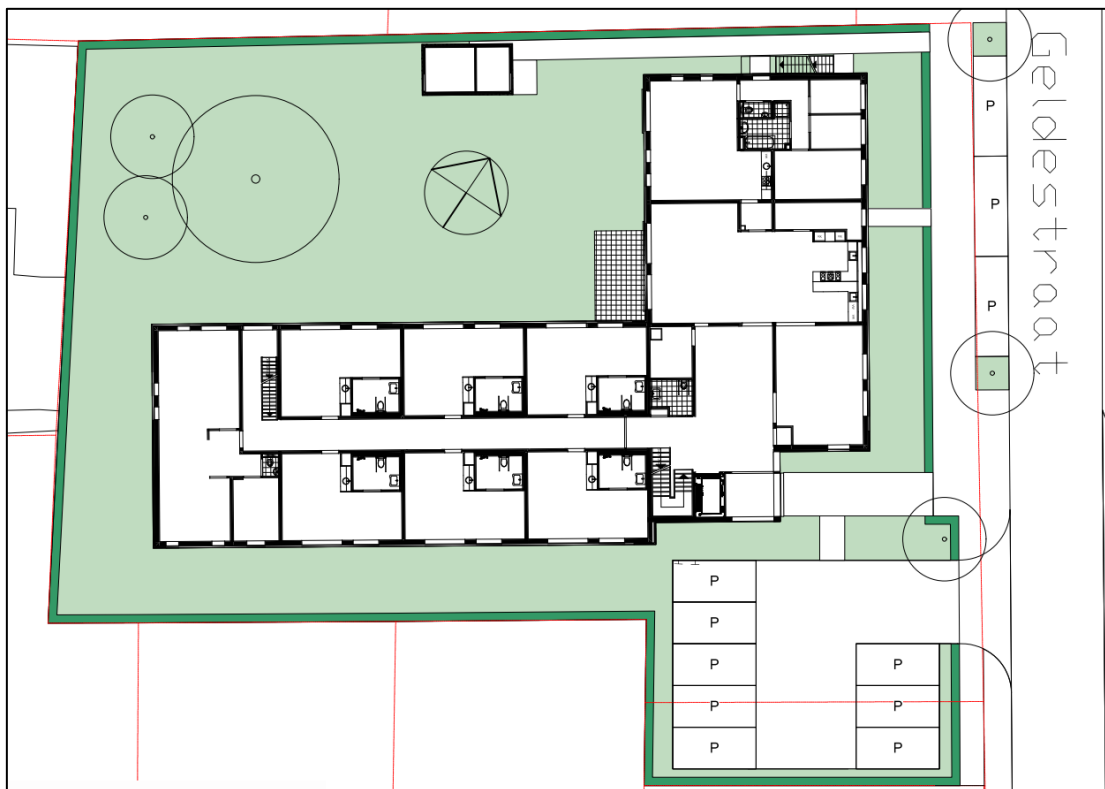

Figuur 1. Ligging van de plangebieden op een topografische kaart. Bron topografische kaart: PDOK.

4. Planvorming en consequenties toekomstig gebruik

Planvorming	Realisatie van nieuwbouw en de aanleg van nieuwe parkeerplaatsen
Aard bodemverstoringen	Sloop, graaf- en bouwwerkzaamheden
Verstoringsoppervlakte	Circa 2100 m ²

Binnen het plangebied van circa 2100 m² bestaat het voornemen om nieuwbouw te realiseren met een oppervlakte van circa 730 m² en nieuwe parkeerplaatsen aan te leggen (figuur 2). Hiervoor zal een nieuwe bestemmingsplan voor moeten worden opgesteld. Het nieuwbouw zal worden gefundeerd tot ongeveer 80 cm -Mv. Ook zullen de twee gebouwen die ten zuiden van het plangebied staan gesloopt worden. Deze graaf- en bouwwerkzaamheden zullen de bodem en eventuele archeologische waardes verstoren.

Figuur 2. Voorgenomen werkzaamheden binnen het plangebied. Bron: Kampman Architecten.

5. Beleidskader

Onderzoekskader	Bestemmingsplanwijziging
Beleidskader	Bestemmingsplan <i>Someren-Dorp, Witvrouwenbergweg 12, Geldestraat 11 en Dorpsweg 3, 2014</i>
Onderzoeksgrenzen	>2.500 m ² en dieper dan 40 cm -Mv

In 1992 heeft Nederland het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed ondertekend; ook wel het Verdrag van Malta of Valletta genoemd, naar het eiland en de plaats waar het is ondertekend. Het Verdrag is in 1998 geratificeerd en op 1 september 2007 via de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (Wamz) geïmplementeerd. De Wamz is een wijzigingswet en omvat een wijziging van de Monumentenwet 1988, de Wet Milieubeheer, de Ontgrondingenwet en de Woningwet, op grond waarvan overheden onder andere bij bodemingrepen verplicht rekening moeten houden met het behoud van archeologische waarden. Met ingang van juli 2016 is het behoud en beheer van het Nederlandse erfgoed geregeld door één integrale Erfgoedwet. De omgang met archeologie in de fysieke leefomgeving zal in de nieuwe Omgevingswet worden geregeld, die in 2021 in werking zal treden.

Het archeologiebeleid inzake het plangebied is vastgesteld in het bestemmingsplan *Someren-Dorp, Witvrouwenbergweg 12, Geldestraat 11 en Dorpsweg 3* (2014). Hierop heeft het plangebied een dubbelbestemming 'waarde - archeologie - 5'. Deze dubbelbestemming is gebaseerd op de archeologische beleidskaart van de gemeente Someren, waarop het plangebied een middelhoge archeologische verwachtingswaarde heeft (bijlage 3). Ter plaatse van de dubbelbestemming geldt dat initiatieven waarbij de bodemingrepen niet dieper reiken dan 40 cm -Mv en kleiner zijn dan 2500 m², worden vrijgesteld van archeologisch onderzoek. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 2160 m² en de bouwwerkzaamheden vinden plaats over een oppervlakte van 730 m², waarbij de funderingen tot 80 cm -Mv zullen reiken. In het kader van een nieuwe bestemmingsplan en het vaststellen van een nieuwe dubbelbestemming, moet een archeologisch onderzoek worden uitgevoerd. Aan de hand van dit onderzoek kan vervolgens worden vastgesteld of in de bodem behoudenswaardige archeologische waarden aanwezig zijn die voorafgaand aan de bouwwerkzaamheden nader onderzocht moeten worden.

6. Landschap, geomorfologie en bodem

Geologie	Zuid-Nederlandse dekzandlandschap
Geomorfologie	Onbekend
Maaiveldhoogte	Circa 26,0 m +NAP
Bodem	Onbekend
Grondwatertrap	VI

Landschap

Someren, met inbegrip van het plangebied, ligt landschappelijk gezien in het Zuid-Nederlandse dekzandlandschap in de Roerdalslenk, ook wel de Centrale Slenk genoemd. De Roerdalslenk is een laaggelegen zone die tijdens het Mioceen (circa 23,0 tot 5,3 miljoen jaar geleden) is ontstaan door tektonische activiteit (Berendsen 2008) en waar tot aan het Midden-Pleistoceen (circa 850.000 jaar geleden) voorlopers van de Rijn, Maas en lokale beken doorheen hebben gestroomd. Dit pakket is tijdens de laatste ijstijd (het Weichselien, circa 120.000 tot 10.000 jaar geleden), onder een zeer koud klimaat afgedekt met zand. Deze afzettingen kunnen grotendeels onderverdeeld worden in Brabants leem, fluvioperiglaciale afzettingen (smeltwaterafzettingen) en eolische afzettingen (dekzand). In het noorden van Someren is met name het dekzand (Laagpakket van Wierden) relevant. Dit dekzand is verstoven vanuit drooggevallen rivierbeddingen. Vanwege het koude (en droge) klimaat was er namelijk te weinig vegetatie aanwezig om deze verstuivingen te voorkomen. Het gevolg was dat een reliëfrijk dekzandlandschap met welvingen en dekzandruggen.

Pas met het verbeteren van het klimaat, gedurende het Holoceen (vanaf circa 10.000 jaar geleden - heden), kwam de vegetatie weer terug en raakte het dekzand definitief begroeid. Het reliëf van het pleistocene landschap werd hiermee als het ware vastgelegd. Op de hogere delen van het dekzandlandschap heeft een podzolbodem kunnen ontwikkelen. In de lagere nattere zones, ontwikkelde vaak veen (beekdalafzettingen) en werd klei afgezet nabij kleine beeklopen die het toenmalige landschap reeds doorsneden (de Kleine Aa en de Aa; respectievelijk circa 1,5 kilometer ten zuidwesten en noordoosten van het plangebied).

Geomorfologie en maaiveldhoogte

Op de geomorfologische kaart is het plangebied gekarteerd als een bebouwd gebied (bijlage 3). Op basis van de omliggende kaartenheden kan met enige zekerheid worden vastgesteld dat het plangebied op een dekzandrug (+/- oud bouwlanddek) ligt (kaartcode 3L5). 200 m ten oosten wordt een relatief hoger deel van de dekzandrug aangegeven (kaartcode 4K14). 650 m ten noordwesten wordt een dalvormige laagte zonder veen gekarteerd (kaartcode 2R2). Deze wordt doorsneden door de bebouwde zone en loop mogelijk door tot in de buurt van het plangebied.

Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN; bijlage 5) zijn deze landschapseenheden ook te herkennen. 200 m ten oosten van het plangebied ligt het relatief hogere deel van het dekzandrug met een maaiveldhoogte van ongeveer 27 m +NAP. Te zien is dat de dekzandrug doorloopt tot direct ten noorden van het plangebied. De maaiveldhoogte in het plangebied is circa 26 m +NAP, op de overgang naar een relatief lager gedeelte op ongeveer 25,3 m -NAP, waar mogelijk een dalvormige laagte is gelegen.

Bodem en grondwater

Op de bodemkaart valt het plangebied binnen een bebouwde zone. Aan de hand van de omliggende bodemeenheden kan aangenomen worden dat in het plangebied hoge zwarte enkeerdgronden voorkomen (kaartcode zEZ23). Enkeerdgronden zijn gronden met een minstens 50 cm dik plaggendeek, dat vanaf de Late Middeleeuwen is ontstaan door pluggenbemesting (De Bakker en Schelling, 1989). Mogelijk dekken dergelijke eerddeken een oudere podzolbodem af. In de omgeving komen onder andere veldpodzolgronden voor. Deze vormen zich in mineralogisch arme zandgronden en kenmerken zich door een humus- en ijzerinspoelingshorizonten (Bh- of Bhs-horizont). Een duidelijke uitspoelingshorizont (E-horizont) is niet altijd aanwezig. Bij veldpodzolgronden komen geen ijzerhuidjes onder de B-horizont voor (De Bakker en Schelling, 1989). Duinvaaggronden zijn gronden met weinige profielontwikkeling, maar met een zwakke ontwikkelde Bw-horizont op enige diepte (de Bakker en Schelling, 1989). Omdat het gebied echter binnen een bebouwde zone ligt, moet ook rekening worden gehouden met verstoringen en modern puin in de top van de bodem.

De grondwatertrap binnen het plangebied is ook niet aangegeven. Bij de hoge zwarte enkeerdgronden komt grondwatertrap VI voor. Dit duidt over het algemeen op relatief droge gronden waarbij de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) tussen 40 en 80 cm -Mv wordt aangetroffen en de gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) op een diepte van meer dan 120 cm -Mv. Met dergelijke lage grondwaterstanden en droge omstandigheden zullen in het plangebied alleen anorganische archeologische resten te verwachten zijn. Onverbrande organische resten zullen als gevolg van oxidatie en zure omstandigheden in de bodem binnen 120 cm -Mv grotendeels zijn verdwenen..

7. Archeologische verwachtingen en bekende waarden

Wettelijk beschermde monumenten	Nee
AMK-terreinen (binnen 500 m)	Nee
Archeologische waarden (binnen 500 m)	Ja

Archeologische verwachtingen

Op de archeologische beleidskaart van de gemeente Someren (bijlage 2) valt het plangebied binnen een gebied dat is aangeduid als categorie 5. Dit komt overeen met een middelhoge archeologische verwachting, op basis van geomorfologische kenmerken waar de kans op het aantreffen van archeologische waarden minder hoog is dan bij categorie 4. Ook is het mogelijk dat de archeologische waarden aangetast zijn bij de aanleg van woonwijken rond 1980 (Kortlang, 2011).

Bekende waarden, archeologische onderzoeken

Het plangebied heeft volgens het centraal archeologisch informatiesysteem (Archis3) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geen archeologisch wettelijk beschermde status en is ook niet opgenomen op de Archeologische Monumentenkaart (AMK; bijlage 7). Ook zijn geen vondsten binnen het plangebied bekend en heeft binnen het plangebied nog niet eerder archeologisch onderzoek plaats gevonden. In de omgeving van het plangebied zijn wel diverse terreinen van archeologische waarde en vondsten bekend. Degene die vanwege hun nabijheid en landschappelijke ligging relevant zijn voor het onderhavige plangebied worden hieronder besproken:

Amk-Terrein

- 400 m ten noorden van het plangebied is een AMK-terrein (nummer 1360) waar de resten van de Laat Middeleeuwse Lambertuskerk, met mogelijk een oorsprong in de 11^e eeuw, nog in de bodem aanwezig zijn, mogelijk onder een beschermend esdek.

Onderzoeken

- 200 m ten westen van het plangebied heeft een (karterend en waarderend) proefsleuvenonderzoek plaatsgevonden aan de Paulusschool (onderzoeksmelding 4023037100). Tijdens het onderzoek zijn nederzettingssporen uit de Volle-Middeleeuwen aangetroffen. Dit betreffen drie huisplattegronden met daarbij twee spiekers, vier bijgebouwen, een hooimijt, zeven waterputten/kuilen en greppels. De sporen zijn aangetroffen op een diepte van ongeveer 0,70 tot 1,00 m, op het pleistocene dekzand, direct onder het oud bouwlanddek. De top van het dekzand was niet meer aanwezig, als gevolg van verploeging in de middeleeuwen, waardoor sporen van eerdere periodes niet meer verwacht worden (Mol, 2018).
- 200 m ten noorden van het plangebied heeft aan de Sijlkenstraat een archeologische begeleiding plaatsgevonden (onderzoeksmelding 4002188100). Bij het onderzoek zijn delen van een erf uit de IJzertijd en een boerenerf uit de Volle Middeleeuwen aangetroffen. De vindplaatsen lopen door, buiten de opgegraven zone. De sporen zijn aangetroffen in de C-horizont op een diepte van ongeveer 25,6 m +NAP, en zijn goed bewaard gebleven onder een esdek (Van Haasteren, 2016).
- 300 m tot 800 m ten zuidoosten van het plangebied zijn meerdere onderzoeken aangegeven. Deze vallen allen onder opgravingen uitgevoerd tussen 1990 en 2004, bij de uitbreiding van een nieuwe wijk 'Waterdael' (o.a. onderzoeksmeldingen 2075077100, 2067317100, 2018499100 en 2137771100; De Boer en Hiddink, 2012; Kortlang en Van Ginkel, 2016). Er is in totaal 14,5 hectare opgegraven, waarbij vondsten en complextypen uit verschillende periodes zijn aangetroffen onder een esdek van ongeveer 50 cm dik. Deze worden hieronder kort aangegeven, voor meer informatie, zie De Boer en Hiddink, 2012; Kortlang en Van Ginkel, 2016.

- Een begraafplaats uit de IJzertijd (135 kringgreppels, 12 losse crematiegraven), gebruikt over een periode van 200 jaar.
- Vroeg-Romeinse nederzetting, met sporen van twee huisplattegronden, spiekers en een mogelijk bijgebouw dat als smidse werd gebruikt. Er is ook een inhumatiegraf aangetroffen.
- Vroeg Middeleeuwse nederzetting bewoond over een periode van 200 jaar vanaf de 8^e eeuw, met in totaal 35 boerderijen.
- Laat Middeleeuwse nederzetting waarbij een deel van de IJzertijd crematieveld doelbewust is opgeruimd. Er zijn boerderijen, waterputten en greppels aangetroffen. Deze bewoning wordt in verband gebracht met de ontginning van het gebied. In de Volle iddeleeuwen was het aantal inwoners in de omgeving van Someren bijna 2000.
- Het onderzoek uitgevoerd 300 m ten zuidwesten van het plangebied, aan de Wihelminaplein, betreft alleen een archeologische bureauonderzoek (onderzoeksmelding 4584571100).

Vondsten

- 400 m ten zuidwesten van het plangebied heeft een sloopbegeleiding van een pand uit 1813 plaatsgevonden aan de Postelstraat. Er zijn geen behoudenswaardige archeologische resten aangetroffen (vondstmelding 3151972100).
- De vondstmeldingen 200 m ten noordwesten (Ter Hofstadlaan) en 300 m ten noorden (loostreeplaan) van het plangebied betreffen waterputten gedateerd tot de Late middeleeuwen - Nieuwe Tijd. De omstandigheden van de vondsten zijn echter niet aangegeven (vondstmelding 2892002100 en 2892010100).
- 500 m ten oosten van het plangebied, bij niet archeologische werkzaamheden aan de Witvrouwenbergweg, mogelijk bij de aanleg van een nieuwe wijk, zijn aardewerkscherven aangetroffen, gedateerd tot de periodes IJzertijd, Romeinse Tijd, Vroege en Late Middeleeuwen (vondstmelding 2815271100).
- 450 m ten zuidoosten van het plangebied is een Sestertius aangetroffen uit de Vroeg Romeinse Tijd - Midden Romeinse Tijd (vondstmelding 2956155100).

Resumerend valt uit bovenstaande onderzoeken af te leiden dat in de omgeving van het plangebied het dekzandlandschap in ieder geval al in de Bronstijd bewoond is geweest. In verschillende onderzoeken rondom het plangebied zijn uit de Bronstijd tot aan de Late Middeleeuwen vindplaatsen aangetroffen. De archeologische waardes zijn redelijk goed gewaard gebleven onder een esdek en bevinden zich tussen 0,30 en 1 m -Mv. Mogelijk kunnen ook in het plangebied vergelijkbare waardes aangetroffen worden.

8. Historische situatie, huidig gebruik en bodemverstoringen

Historisch gebruik	Landbouw
Huidig gebruik	Grasveld
Bekende verstoringen	Landbouw, perceelsaanduiding, bebouwing

Historische situatie

De omgeving van het plangebied is waarschijnlijk al sinds de IJzertijd bewoond geweest, al worden de vindplaatsen uit de verschillende periodes niet met elkaar in verband gebracht. Vanaf de Vroege Middeleeuwen lijkt de bewoning meer permanent te zijn. Aan de hand van de talloze onderzoeken die in Someren zijn uitgevoerd, is het duidelijk dat vanaf ongeveer de 8^e eeuw het aantal boevenerven toeneemt (Kortlang en van Ginkel, 2016). Vanaf ongeveer de 14^e eeuw worden de 'woeste gronden' ontgonnen en ontstaat Someren. Uit deze periode is de oude Lambertuskerk (400 m ten noorden van het plangebied) bekend, met mogelijk een oorsprong in de 11^e eeuw (AMK-terrein 1360).

Someren is ontstaan in het lager gelegen beekdal, als lintbebouwing, langs de huidige Floreffestraat en de Speelheuvelstraat. Op de hogere delen werden akkers aangelegd, in oost-west georiënteerde percelen. Deze akkers zijn goed te herkennen op de kadastrale minuutkaart uit 1811-1832, waar het plangebied ligt in een gedeelte aangemerkt als de Kerk Akkers. Het plangebied is onbebouwd. Tot aan 1953 blijft het gebied onbebouwd volgens de kaarten uit 1900 en 1929 (figuren 4 en 5). Wel wordt er in west-oostelijke richting een hoogtelijn getekend, het zuidelijk deel is waarschijnlijk wat lager gelegen. Vanaf 1953 (figuur 6) maakt het plangebied deel uit een bebouwde perceel en worden in de omgeving van het plangebied enkele gebouwen getekend. Vanaf 1963 (figuur 7) staan er in het plangebied in het zuidelijke deel twee gebouwen. Volgens bagviewer.kadaster.nl zijn deze gebouwen echter reeds in 1950 gebouwd. Op de kaarten uit 1973 en 1990 (figuren 8 en 9) is te zien dat de situatie binnen het plangebied onveranderd blijft. Het noordelijk deel van het plangebied lijkt onbebouwd te zijn geweest.

Militair Erfgoed

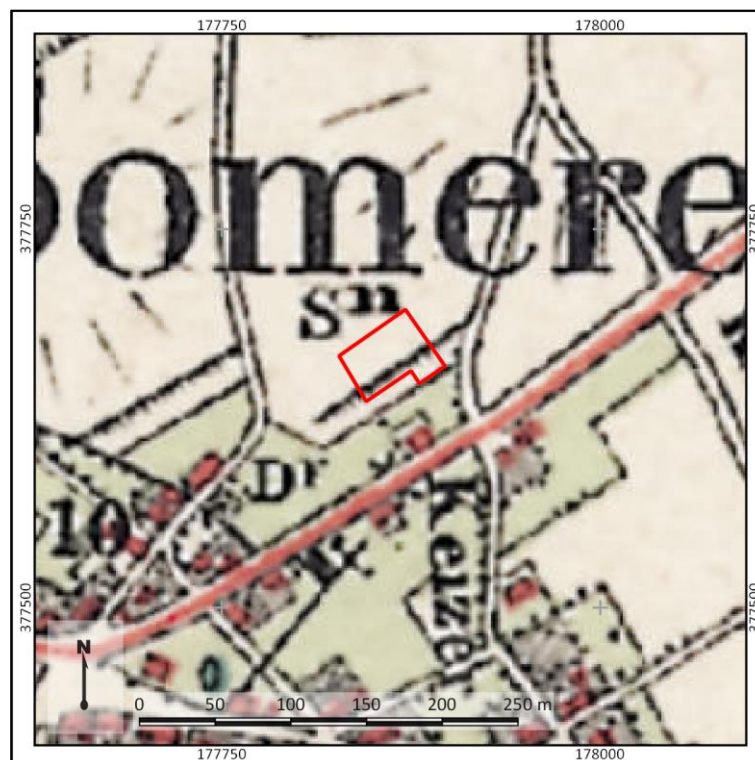
Het plangebied heeft geen bijzondere betekenis of rol gespeeld in het militair verleden. Op de Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (IKME), tracesofwar.nl en de Kaart van Verdedigingswerken staat geen aanduiding voor de aanwezigheid van militairerfgoed in het plangebied.

Huidig gebruik en bodemverstoringen

- Tegenwoordig staan in het plangebied twee gebouwen in het zuidelijk deel (400 m², 20%). Het overige deel van het plangebied is braakliggend (1700 m², 80%), maar er staat een aantal containers (figuur 10). In het plangebied heeft een timmerwerkplaats gestaan, waarvan het mogelijk is dat er bewerkingsafval in het plangebied is terecht gekomen. Volgens de opdrachtgever is de bodem verontreinigd en zal voor de bouw moeten worden gesaneerd.
- Volgens bouwtekeningen van de funderingen van de huidige bebouwing zijn betonnen poeren gebruikt die tot 0,80 m -Mv reiken. De aanleg van de funderingen en de bouwwerkzaamheden hebben mogelijk de eventuele archeologische waardes verstoord, het is echter niet duidelijk in hoeverre de bodem verstoord is.
- Aan de hand van een KLIC-melding is bekend dat in de bodem enkele leidingen en kabels zijn aangelegd, deze hebben doorgaans een diepte van 80 cm -Mv, en kunnen ook voor verstoringen in de ondergrond hebben geleid (aangegeven op bijlage 7).

Figuur 3. Het plangebied (rood omlijnd) op het kadastrale minuutplan van Overasselt uit 1811-1832. Bron: RCE

Figuur 4. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1900. Bron: topotijdreis.nl.

Figuur 5. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1929. Bron: topotijdreis.nl.

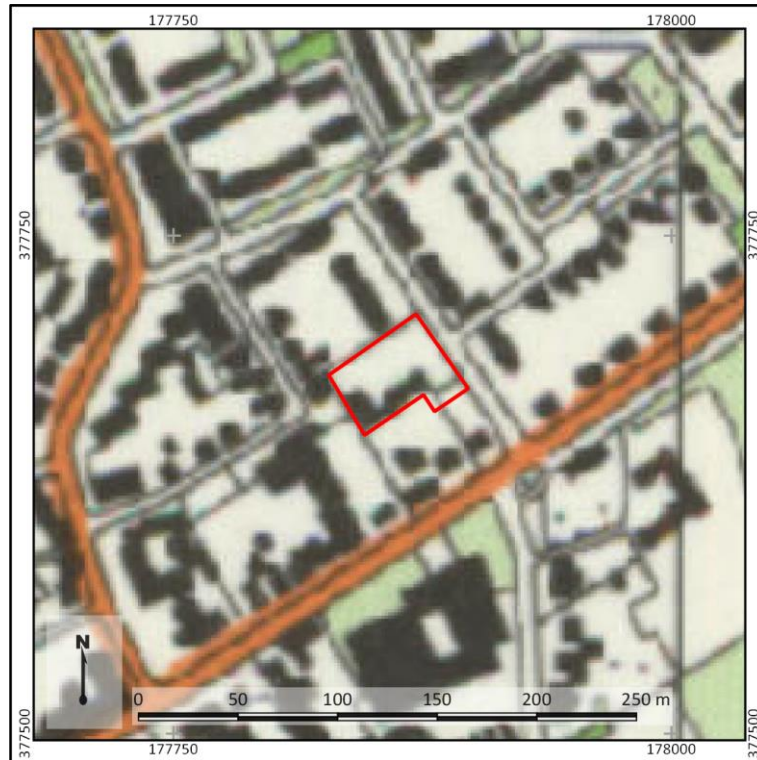
Figuur 6. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1953. Bron: topotijdreis.nl.

Figuur 7. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1963. Bron: topotijdreis.nl

Figuur 8. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1973. Bron: topotijdreis.nl.

Figuur 9. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1990. Bron: topotijdreis.nl.

Figuur 10. Het plangebied (rood omlijnd) op een recente luchtfoto. Bron: PDOK.

9. Gespecificeerde archeologische verwachting

Kans op archeologische waarden	Hoog: Laat-paleolithicum - Nieuwe Tijd
Complextypen	Kampementen, nederzettingen, sporen van landgebruik
Stratigrafische positie	In de top van de terras- of dekzandafzettingen
Diepteligging	Vanaf maaiveld, onder de bouwvoor (30 cm -Mv) en onder een beschermende esdek van minstens 50 cm dik.

Het doel van het archeologisch bureauonderzoek is het specificeren van de archeologische verwachting aan de hand van beschikbare informatie over de archeologie, cultuurhistorie, geomorfologie, bodemkunde en grondgebruik binnen en rondom het plangebied. Om de gespecificeerde archeologische verwachting te toetsen, en waar mogelijk bij te stellen, zal een inventariserend veldonderzoek uitgevoerd moeten worden in het plangebied.

Aanwezigheid en dichtheid

Aan de hand van het bureauonderzoek heeft het plangebied een hoge verwachting voor de perioden Laat Paleolithicum tot de Nieuwe Tijd. Het landschap in de omgeving van het plangebied is ontstaan in het laatste ijstijd, het Weichselien, waarbij een dekzandrug werd gevormd. Tijdens het Holoceen (vanaf 10.000 jaar geleden), was door het verbeteren van het klimaat bewoning mogelijk ter hoogte van het plangebied vanaf het Laat-Paleolithicum. Op basis van het AHN en de geomorfologische kaart ligt het plangebied op de zuidwestelijke flank van een dekzandrug. Verder ten zuiden is een natuurlijke laagte aanwezig, waardoor het plangebied op een landschappelijke gradiënt gelegen was. In dergelijke gebieden was er sprake van een grote biodiversiteit, waardoor de voedselrijkdom voor de mens groot was. Hierdoor is het theoretisch zeer mogelijk dat vanaf het Laat-Paleolithicum ter hoogte van het plangebied bewoning is geweest. Dit wordt aan de hand van onderzoeken en opgravingen in de omgeving van het plangebied verder onderbouwd met een verscheidenheid aan vindplaatsen uit de Bronstijd tot de Late Middeleeuwen. Er zijn in de omgeving van Someren enkele vondsten uit het Laat Paleolithicum - Neolithicum bekend, vooral in de vorm van losse vondsten zoals vuurstenen artefacten, aangetroffen in de beekdalen (Kortlang en van Ginkel, 2016). De archeologische verwachting voor deze periodes is hoog.

Someren is ontstaan vanaf de Vroege Middeleeuwen en de historische kern heeft zich vanaf ongeveer de 11^e eeuw ontwikkeld in het lager gelegen deel, ten westen en zuiden van het plangebied. Het plangebied is gelegen buiten de historische kern van Someren en is volgens topografische kaarten vanaf in ieder geval het begin van de 19^e eeuw enkel gebruikt als landbouwgrond. Vanaf 1950 heeft in het zuidelijk deel van het plangebied bebouwing gestaan. Voor de periodes Nieuwe Tijd geldt hierdoor alleen een verwachting op sporen van landgebruik.

Stratigrafische positie

Het archeologisch relevante niveau bevindt zich vanaf maaiveld, onder de bouwvoor (30 cm -Mv). Binnen het plangebied worden hoge zwarte enkeerdgronden verwacht. Deze gronden hebben een 50 cm dik esdek dat is ontstaan door het aanbrengen van mest, in de Late Middeleeuwen tot de Nieuwe Tijd. De onderliggend oorspronkelijke bodem, waar in de top vondsten uit het Laat-Paleolithicum tot de Vroege Middeleeuwen worden verwacht (vanaf circa 50 cm -Mv) kan door dit esdek zijn beschermd of juist verstoord door ploegwerkzaamheden. Het plangebied is volgens de bodemkaart een bebouwd gebied, waardoor rekening moet worden gehouden met (modern) puin of verstoring in de bovengrond.

Complextypen

In het plangebied worden voor de periode Laat-Paleolithicum tot Neolithicum nederzettingsterreinen, grafvelden en overige sporen van landgebruik verwacht. Dergelijke resten kenmerken zich door bijvoorbeeld de aanwezigheid van aardewerk, houtskool, vuursteen en (verbrand) botmateriaal. Deze resten kunnen mogelijk verstoord zijn door ploegwerkzaamheden. Voor de Neolithicum periode kunnen ook haardkuilen, waterputten en huisplattegronden aanwezig zijn. Vondstcomplexen kunnen uiteenlopen van enkele vierkante meters tot honderden vierkante meters.

Voor de periodes Bronstijd - Vroege Middeleeuwen kunnen erven, bestaande uit een boerderij, bijgebouwen en waterputten aangetroffen worden. Ook is het mogelijk crematie- of grafvelden aan te treffen. Deze terreinen kunnen zich kenmerken door een aaneengesloten archeologische laag, die op grond van kleur verschilt van de oorspronkelijk aanwezige lagen of een dichte vondststrooiing. De vorming hiervan hangt met name af van de langdurigheid van eventuele bewoning op die plek. Kortstondige bewoning, sporen van landgebruik en grafvelden zullen zich namelijk juist kenmerken door grondsporen en verkleuringen in de bodem en in veel mindere mate door de aanwezigheid van vondstmateriaal. Vindplaatsen uit de ze periodes bestaan uit enkele honderden vierkante meters.

Voor de periode Late Middeleeuwen - Nieuwe Tijd worden archeologische waarden verwacht die in de context staan van landbouw. Hierbij kunnen ploegsporen aanwezig zijn maar ook hooischuren kunnen in het plangebied hebben gestaan. Het is ook mogelijk losse vondsten in het opgebracht esdek aan te treffen.

De conservering van de vondsten is afhankelijk van de mate van verstoring binnen het plangebied. Onderzoeken uitgevoerd in de omgeving van het plangebied hebben geven aan dat de top van het archeologische niveau in de omgeving van het plangebied vaak goed bewaard is gebleven onder een esdek. Er heeft echter in het zuidelijk deel van het plangebied bebouwing gestaan waarvan de funderingen tot ongeveer 80 cm -Mv reiken. Mogelijk heeft dit tot verstoringen van de eventuele archeologische waardes geleid.

10. Resultaten veldonderzoek

Onderzoekstrategie	Verkenkend booronderzoek
Aantal boringen	5
Type boor	Edelmanboor
Boordiameter	7 cm
Maximale boordiepte	140 cm -Mv

Werkwijze

Het doel van het veldonderzoek is het toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting in het plangebied, zoals opgesteld in Hoofdstuk 9 van dit rapport. Hiertoe is in het plangebied een verkennend booronderzoek uitgevoerd (conform het opgestelde Plan van Aanpak; Lepage, 2019). De boringen zijn gebruikt om de mate van intactheid van de bodem te bepalen, inzicht te krijgen in de bodemopbouw en landschappelijke ligging van het plangebied. In totaal zijn in het plangebied vijf boringen gezet (boring 1 t/m 5).

De boringen zijn handmatig gezet met behulp van een Edelmanboor met een diameter van 7 centimeter tot in de top van Pleistocene afzettingen. De boringen hebben een maximale diepte van 140 cm -Mv. De locaties van de boringen zijn zo gelijkmatig mogelijk verdeeld over het plangebied. De ligging van de boorpunten is opgenomen in bijlage 7. In het veld is de locatie van de boringen bepaald met behulp van een meetlint aan de hand van de lokale topografie, de hoogteligging ten opzichte van NAP is afgeleid van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN; bijlage 5). Na afloop van de beschrijving zijn de boringen doorzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals bot, aardewerk, baksteen, bewerkt vuursteen en houtskool). De boringen zijn beschreven volgens de NEN5104 en de Archeologische Standaard Boorbeschrijving methode (ASB; SIKB 2008). De foto's en boorbeschrijvingen zijn opgenomen in bijlagen 8 en 9.

Veldwaarnemingen

Ten tijde van het veldonderzoek is het plangebied braak liggend. Zoals aangeven in het bureauonderzoek, is in het plangebied een aantal containers aanwezig en is er enige vegetatie aanwezig zoals gras en struiken. In het plangebied zijn verschillen in maaiveldhoogtes zichtbaar, waarschijnlijk het gevolg van het rijden op een onverharde oppervlakte, ook is er een aantal kuilen. Vooral nog is niet bekend wat de invloed hiervan op de ondergrond en eventueel aanwezige archeologische waarden is geweest. In die delen van het plangebied waar het maaiveld zichtbaar was zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Foto's van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek zijn weergegeven in figuur 11.

Figuur 11. Foto's van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek. Fotograaf: J. Rap

Lithologie en bodemopbouw

- Boring 3 is meermaals gestaakt in een pakket zeer vast puin en grind, dat hoofdzakelijk bestaat uit rode baksteenbrokken. Het zand waarin dit pakket is gevat bestaat uit bruingrijs, matig fijn zand, waarin plantenresten aanwezig zijn. De boring is meermaals gestaakt op een diepte van maximaal 50 cm -Mv. Dit pakket is waarschijnlijk het gevolg van recente doorwerking van de bovengrond met materiaal dat is vrijgekomen tijdens de bouw van de bestaande werkplaats in het plangebied.
- Boringen 1, 2, 4 en 5 bestaan tot een diepte van 105-115 cm -Mv uit een soortgelijk pakket bouwvoor met puin. Tussen 25-115 cm -Mv zijn ook brokken C-horizont aanwezig. De grens met de onderliggende laag is zeer scherp. Het zand hieronder is geel van kleur, matig fijn en kalkloos. Dit betreft de C-Horizont. Boringen 1, 2, 4 en 5 zijn geëindigd in dit zand, waar geen aanwijzingen zijn voor bodemvorming op dieptes van 130-140 cm -Mv.

Archeologische indicatoren

In de boringen zijn vele onbepaalde fragmenten rood bouwpuin aangetroffen. Er zijn echter geen relevante dateerbare archeologische indicatoren aangetroffen. Daarbij moet wel worden opgemerkt dat het opsporen van archeologische indicatoren niet het hoofddoel van het onderzoek is geweest, dit vereist een meer intensieve en gebiedsspecifieke onderzoeksstrategie.

Archeologische interpretatie

Uit het veldonderzoek is gebleken dat in het plangebied geen sprake meer is van een intacte bodemopbouw. Ter plaatse van boringen 1, 2, 4 en 5 is een pakket geroerde grond met puin tot 105-115 cm-mv aanwezig (25,26 - 25,06 m +NAP). Het verstoorde pakket gaat met een scherpe grens over in schoon dekzand, de C-horizont. Er is geen sprake van bodemvorming of restanten van een podzolbodem, dat een eventuele archeologische niveau had kunnen zijn. Boring 3 is op een diepte van 50 cm - Mv gestaakt in puin, dat dus ook is de overige boringen aanwezig was. Waarschijnlijk is hier sprake van dezelfde bodemopbouw als wordt weergegeven in de andere boringen. In het plangebied worden door deze resultaten geen archeologische waarden meer verwacht. Het archeologisch relevante niveau is volledig vergraven, waarschijnlijk bij de bouw van het huidige werkplaats en activiteiten binnen het plangebied in verband met de werkplaats.

De natuurlijke ondergrond in het plangebied lijkt te bestaan uit een pakket dekzand. Mogelijk is hierop in het verleden een bouwlanddek of plaggendek opgebracht, maar dit is waarschijnlijk sterk doorgewerkt ten behoeve van de bouw van het bestaande timmerbedrijf en de inrichting van het terrein hieromheen.

11. Beantwoording onderzoeksvragen

- **Hoe heeft het plangebied oorspronkelijk in het natuurlijk landschap gelegen?**
Het plangebied heeft oorspronkelijk waarschijnlijk op een dekzandrug gelegen, waarop mogelijk een oud bouwlanddek c.q. plaggendek is aangelegd.
- **Wat is de bodemopbouw, zijn er binnen de bodemopbouw archeologisch relevante bodemniveaus te onderscheiden en hoe diep liggen deze?**
De bodemopbouw in het plangebied bestaat ruwweg uit een moderne bouwvoor c.q. verstoringspakket op de natuurlijke ondergrond. Het verstoorde pakket gaat met een scherpe grens over in de C-horizont, er zijn geen aanwijzingen voor archeologische niveaus.
- **In hoeverre zijn de archeologisch relevante bodemniveaus nog intact (verstoring, erosie, afdekkend substraat)?**
N.v.t.
- **Wat is de archeologische verwachting van het plangebied en in hoeverre is deze te differentiëren in laag, middelhoog en hoog?**
De archeologische verwachting in het plangebied kan naar laag worden bijgesteld. Er is tot 105-115 cm -MV (25,26 - 25,06 m +NAP) een verstoord pakket aanwezig, waarschijnlijk door de bouw van de huidige werkplaats. Eventuele archeologische niveaus zijn vergraven.

12. Conclusie en advies

Conclusie

- Op basis van het bureauonderzoek is vastgesteld dat het plangebied een hoge verwachting heeft op het aantreffen van archeologische waarden vanaf het einde van het Laat-Paleolithicum tot de Nieuwe Tijd. Dit is gebaseerd op de ligging van het plangebied op de flank van een dekzandrug. Theoretisch gezien was bewoning mogelijk vanaf het einde van het Laat-Paleolithicum binnen in het plangebied. In de omgeving van het plangebied zijn vele vindplaatsen uit de Bronstijd-IJzertijd, Romeinse Tijd, Vroege en Late Middeleeuwen aangetroffen. Someren is ontstaan vanaf de Late Middeleeuwen, het plangebied is echter gelegen buiten de historische kern van Someren, en is waarschijnlijk enkel gebruikt als landbouwgrond. Hierbij werd door bemesting een esdek gevormd, waardoor eventuele vondsten uit het Laat-Paleolithicum tot de Vroege Middeleeuwen verwacht worden vanaf 50 cm -Mv. Voor de periodes Late Middeleeuwen - Nieuwe Tijd geldt hier alleen een verwachting op sporen van landgebruik (ploegsporen, hooischuren). Vanaf 1950 staan in het zuidelijk deel van het plangebied twee gebouwen waarbij tijdens het aanleggen van de funderingen de ondergrond mogelijk verstoord is geraakt.
- Op basis van het veldonderzoek kan de hoge verwachting naar een lage verwachting worden bijgesteld. Bij alle boringen is een verstoord pakket aanwezig. Boring 3 is gestaakt in puin op 50 cm - Mv. In boring 1,2,4 en 5 gaat de verstoorde laag met puin door tot 105-115 cm - Mv (25,26 - 25,06 m +NAP). Het verstoorde pakket gaat met een zeer scherpe grens over in de C-horizont waarin geen aanwijzingen zijn voor een podzolbodem. De eventuele archeologische niveaus van alle periodes zijn vergraven, waarschijnlijk bij het bouwen van de huidige werkplaats en activiteit binnen het plangebied. De verstoring heeft plaatsgevonden tot minimaal 40 cm in de C-horizont, waardoor ook diepreikende sporen niet meer verwacht worden.

Advies

In het plangebied is een lage verwachting op het aantreffen van intacte archeologische waarden vastgesteld. De voorgenomen ingrepen in het plangebied, de sloop van de bestaande gebouwen(funderingen tot 80 cm -Mv), en het bouwen van een zorgcomplex (funderingen tot 80 cm - Mv) zullen naar verwachting niet zorgen voor de aantasting van archeologische waarden. In het kader van een bestemmingsplanwijziging adviseren wij dan ook om geen dubbelbestemming - archeologie op te nemen in het nieuwe bestemmingsplan. In het kader van een toekomstige omgevingsvergunning zijn aanvullende onderzoek stappen niet nodig. Het plangebied kan vrijgegeven worden voor de voorgenomen ontwikkeling. Mochten er tijdens de werkzaamheden onverhoopt toch archeologische waarden worden aangetroffen, dan wijzen wij de initiatiefnemer en de uitvoerder van de werkzaamheden op de wettelijke plicht dergelijke zaken direct te melden bij het bevoegd gezag, de gemeente Someren (Erfgoedwet 2016, artikel 5.10). Het bovenstaande is een advies.

Op basis van de resultaten van het onderzoek neemt het bevoegd gezag (de gemeente Someren) een besluit over de daadwerkelijke omgang met eventuele archeologische waarden binnen het plangebied.

13. Geraadpleegde bronnen

Archeologische kaarten en databestanden

- Archeologische Monumenten Kaart (AMK), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2007.
- Archeologisch Informatie Systeem (Archis3), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2015.
- Geologische Overzichtskaart van Nederland (2010), TNO.
- www.ahn.nl
- www.ruimtelijkeplannen.nl
- www.planviewer.nl
- www.topotijdreis.nl
- www.bodemloket.nl
- www.dinoloket.nl
- www.edugis.nl
- www.beeldbank.cultureelerfgoed.nl
- www.ikme.nl
- www.dans.easy.knaw.nl
- www.pdok.nl
- www.hdc.vu.nl/nl/online-informatie/ikgn/index.aspx
- www.landschapinnederland.nl/militaire-landschapskaart
- www.bagviewer.kadaster.nl
- IKGn: www.hdc.vu.nl/nl/online-informatie/ikgn/index.aspx

Afbeeldingen

Figuur 1. Ligging van de plangebieden op een topografische kaart. Bron topografische kaart: PDOK.	10
Figuur 2. Voorgenomen werkzaamheden binnen het plangebied. Bron: Kampman Architecten.	11
Figuur 3. Het plangebied (rood omlijnd) op het kadastrale minuutplan van Overasselt uit 1811-1832. Bron: RCE	18
Figuur 4. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1900. Bron: topotijdreis.nl.	18
Figuur 5. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1929. Bron: topotijdreis.nl.	19
Figuur 6. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1953. Bron: topotijdreis.nl.	19
Figuur 7. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1963. Bron: topotijdreis.nl.	20
Figuur 8. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1973. Bron: topotijdreis.nl.	20
Figuur 9. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1990. Bron: topotijdreis.nl.	21
Figuur 10. Het plangebied (rood omlijnd) op een recente luchtfoto. Bron: PDOK.	21
Figuur 11. Foto's van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek. Fotograaf: J. Rap	25

Literatuur

Bakker, H. de, en J. Schelling, 1989. *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus*, Wageningen.

Berendsen, H.J.A., 2005. *Landschappelijk Nederland*, Assen.

Boer, E. de, en H. Hiddink, 2012. Opgravingen in Waterdael III te Someren. VUHbs - Vrije Universiteit Amsterdam, Zuid-Nederlandse archeologische rapporten 50.

Cohen, K.M., E. Stouthamer, H.J. Pierik, en A.H. Geurts, 2012. *Digitaal Basisbestand Paleogeografie van de Rijn-Maas Delta*. Utrecht.

Haasteren, M. van, 2016. *Sporen uit de IJzertijd en Volle Middeleeuwen. Een archeologische begeleiding (protocol opgraven) aan de Sijlkenstraat in de gemeente Someren*. Zuidnederlandse Archeologische Notitie 397.

Kortlang, F.P., 2011. *Nota Archeologiebeleid gemeente Someren*. ArchAeO-Rapport 0912.

Kortlang, F. en E. van Ginkel, 2016. *Voordat Someren Someren werd. Archeologie van een dekzandeiland*. Utrecht (Uitgeverij Matrijs).

Lepage, H.A.S., 2019. *Plan van Aanpak Someren, Geldestraat 11*. Transect.

Mol, E., 2018. *Someren, Petrus- en Paulusschool. Gemeente Someren (NB). Een Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven met doorstart naar een Definitieve Opgraving*. Transect-rapport 1317.

Mulder, E.F.J. de, M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhof, en T.E. Wong, 2003. *De ondergrond van Nederland*. Houten.

Stouthamer, E., K.M. Cohen en W.Z. Hoek. *De vorming van het Land*. Utrecht: Perspectief Uitgevers, 2015.

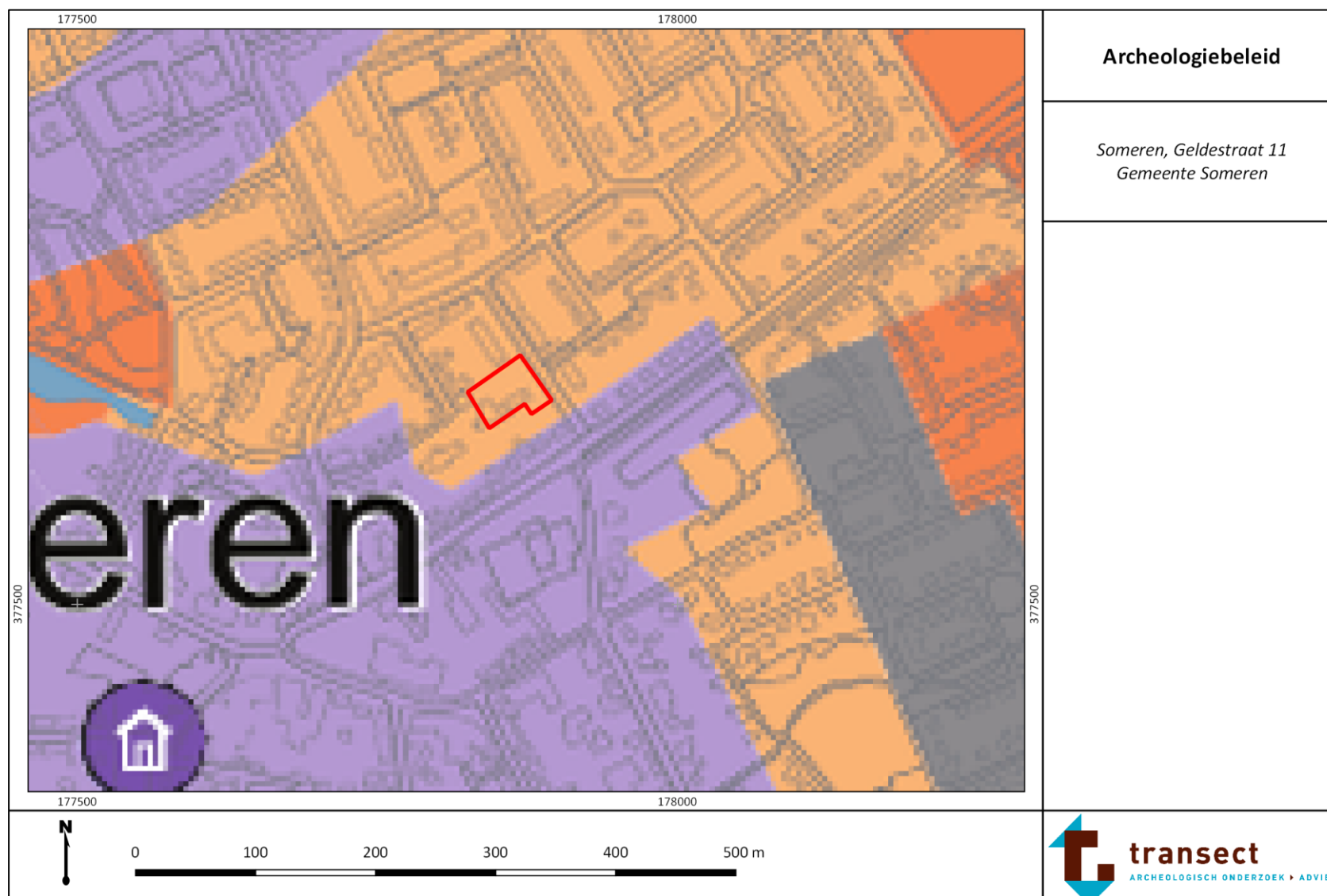
Vos, P.C., 2015. Compilation of the Holocene paleogeographical maps of the Netherlands, in P.C. Vos (ed.), *The origin of the Dutch coastal landscape*, Groningen, 50-81.

Vos, P.C./S. de Vries, 2015. *2e generatie paleogeografische kaarten van Nederland (versie 2.0)*. sd, www.archeologieinnederland.nl (11-30-2015).

Bijlage 1. Archeologische periode-indeling voor Nederland

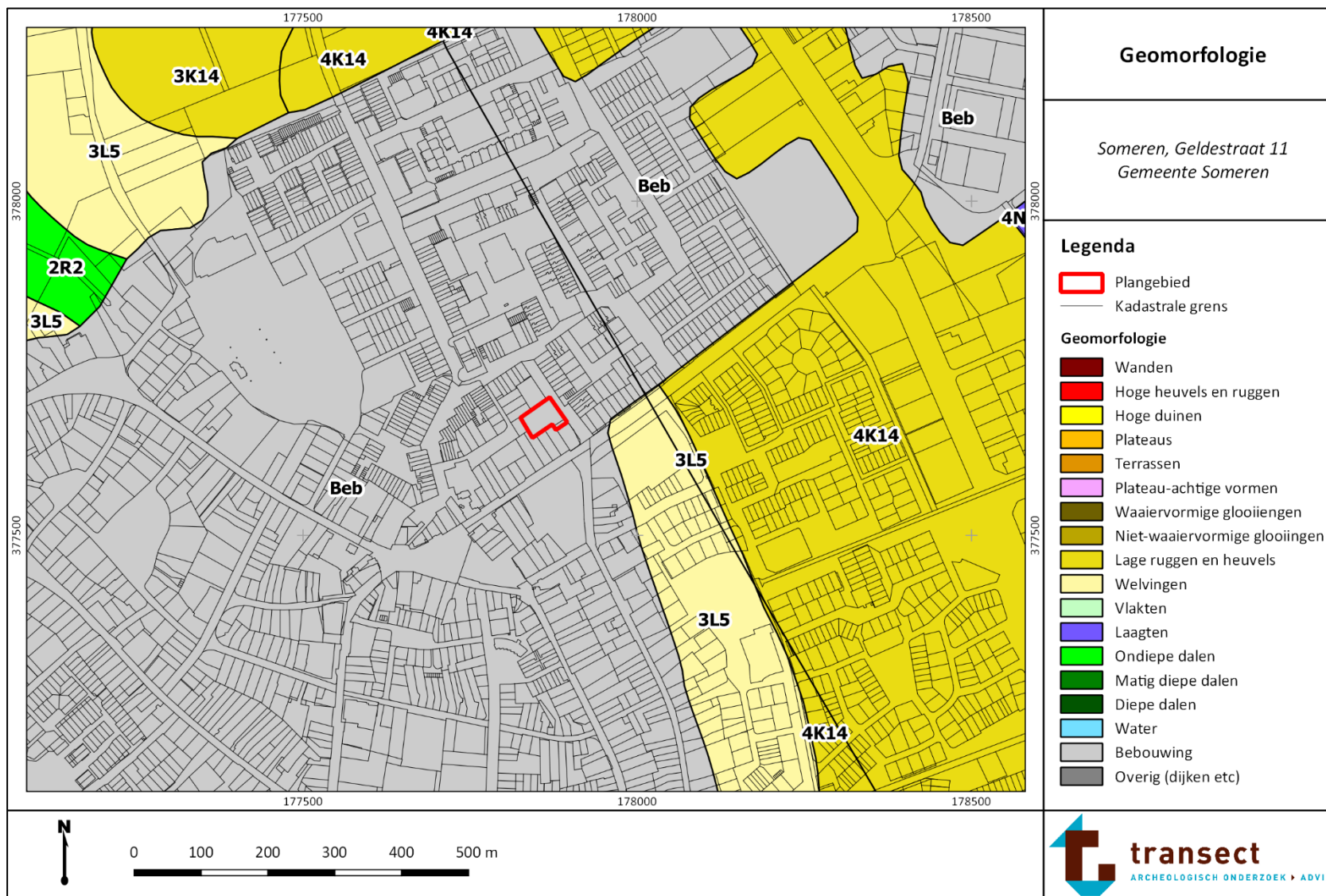
Periode	Deel-/subperiode	Van	Tot
Recent		1945 na Chr.	2050 na Chr.
Nieuwe Tijd	Late-Nieuwe tijd	1850 na Chr.	1945 na Chr.
	Midden-Nieuwe tijd	1650 na Chr.	1850 na Chr.
	Vroege-Nieuwe tijd	1500 na Chr.	1650 na Chr.
Middeleeuwen	Late-Middeleeuwen B	1250 na Chr.	1500 na Chr.
	Late-Middeleeuwen A	1050 na Chr.	1250 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen D	900 na Chr.	1050 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen C	725 na Chr.	900 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen B	525 na Chr.	725 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen A	450 na Chr.	525 na Chr.
Romeinse Tijd	Laat-Romeinse tijd B	350 na Chr.	450 na Chr.
	Laat-Romeinse tijd A	270 na Chr.	350 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd B	150 na Chr.	270 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd A	70 na Chr.	150 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd B	25 na Chr.	70 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd A	12 voor Chr.	25 na Chr.
IJzertijd	Late-IJzertijd	250 voor Chr.	12 voor Chr.
	Midden-IJzertijd	500 voor Chr.	250 voor Chr.
	Vroege-IJzertijd	800 voor Chr.	500 voor Chr.
Bronstijd	Late-Bronstijd	1100 voor Chr.	800 voor Chr.
	Midden-Bronstijd B	1500 voor Chr.	1100 voor Chr.
	Midden-Bronstijd A	1800 voor Chr.	1500 voor Chr.
	Vroege-Bronstijd	2000 voor Chr.	1800 voor Chr.
Neolithicum	Laat-Neolithicum B	2450 voor Chr.	2000 voor Chr.
	Laat-Neolithicum A	2850 voor Chr.	2450 voor Chr.
	Midden-Neolithicum B	3400 voor Chr.	2850 voor Chr.
	Midden-Neolithicum A	4200 voor Chr.	3400 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum B	4900 voor Chr.	4200 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum A	5300 voor Chr.	4900 voor Chr.
Mesolithicum	Laat-Mesolithicum	6450 voor Chr.	4900 voor Chr.
	Midden-Mesolithicum	7100 voor Chr.	6450 voor Chr.
	Vroeg-Mesolithicum	8800 voor Chr.	7100 voor Chr.
Paleolithicum	Laat-Paleolithicum B	18.000 BP	8.800 voor Chr.
	Laat-Paleolithicum A	35.000 BP	18.000 BP
	Midden-Paleolithicum	300.000 BP	35.000 BP
	Vroeg-Paleolithicum	-	300.000 BP

Bijlage 2. Archeologische beleidskaart, gemeente Someren

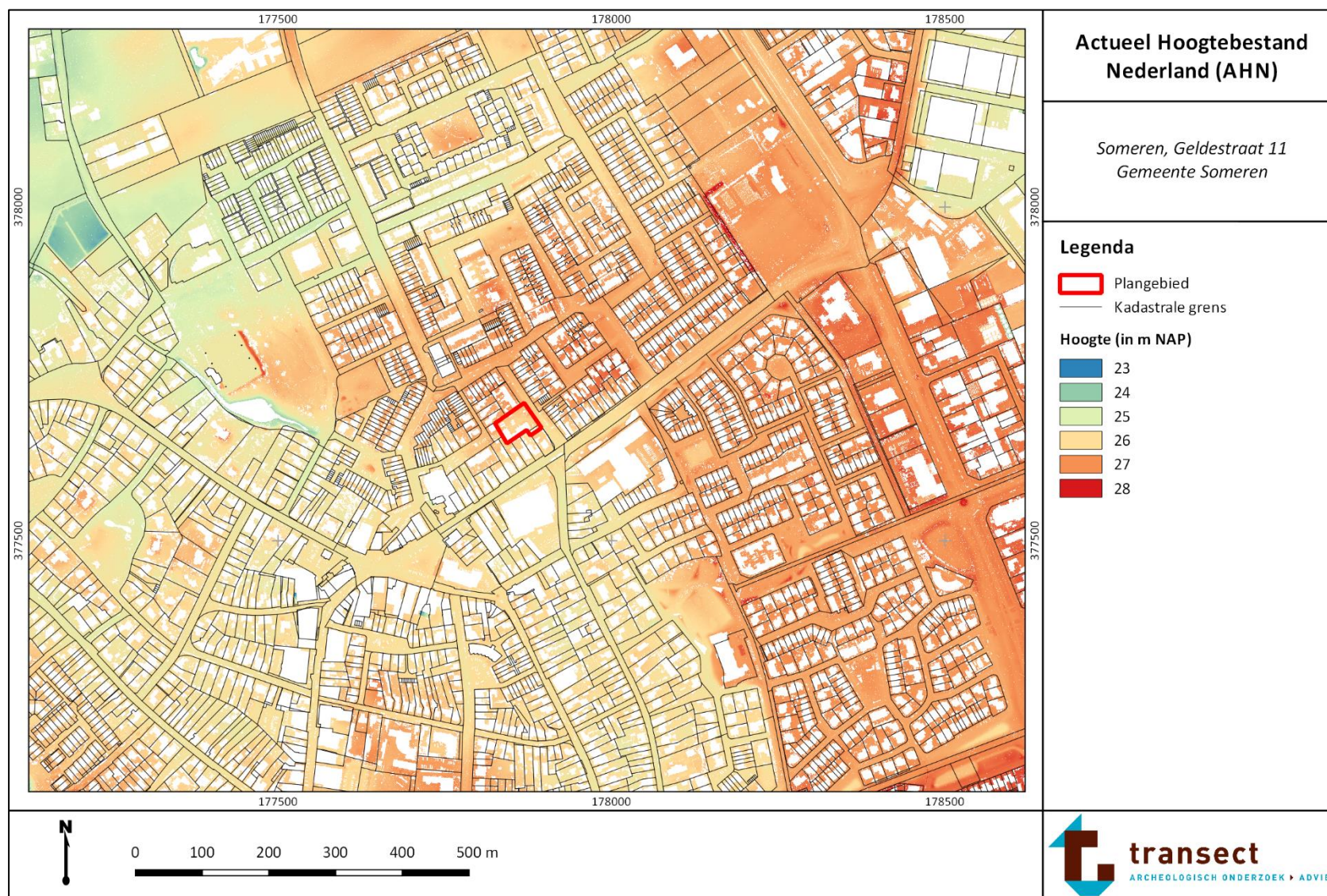

<p>Legenda</p> <p> Plangebied</p> <p> categorie 1</p> <p> categorie 2 </p> <p> categorie 3</p> <p> categorie 4 beekdal bijzondere complexen)</p> <p> categorie 5 beekdal bijzondere complexen)</p> <p> categorie 6</p> <p> categorie 7</p> <p> water</p>	<p>Archeologiebeleid, legenda</p> <p><i>Someren, Geldestraat 11 Gemeente Someren</i></p>
<p>bron: Gemeente Someren</p>	 <p>transect ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ► ADVIES</p>

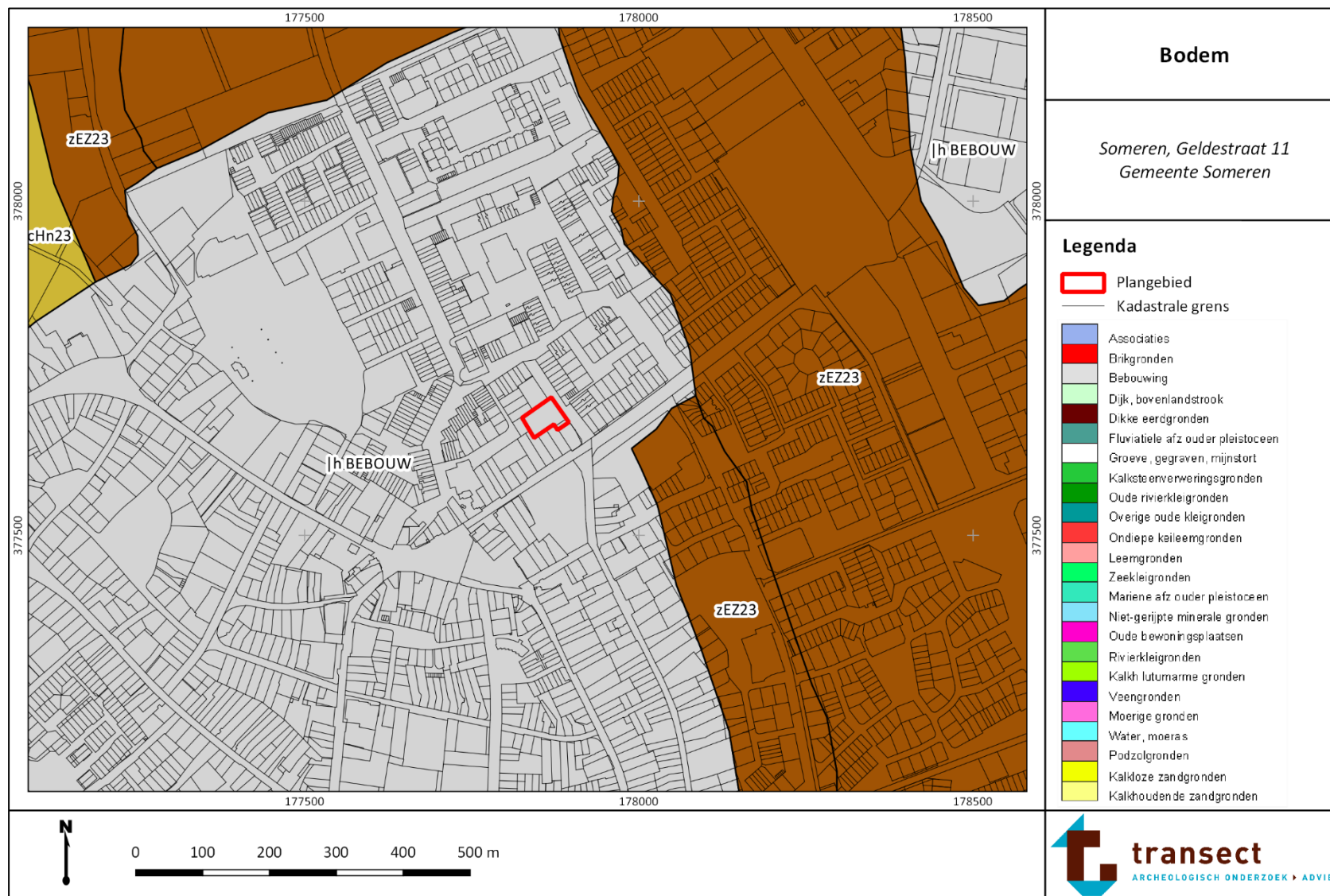
Bijlage 3. Geomorfologie

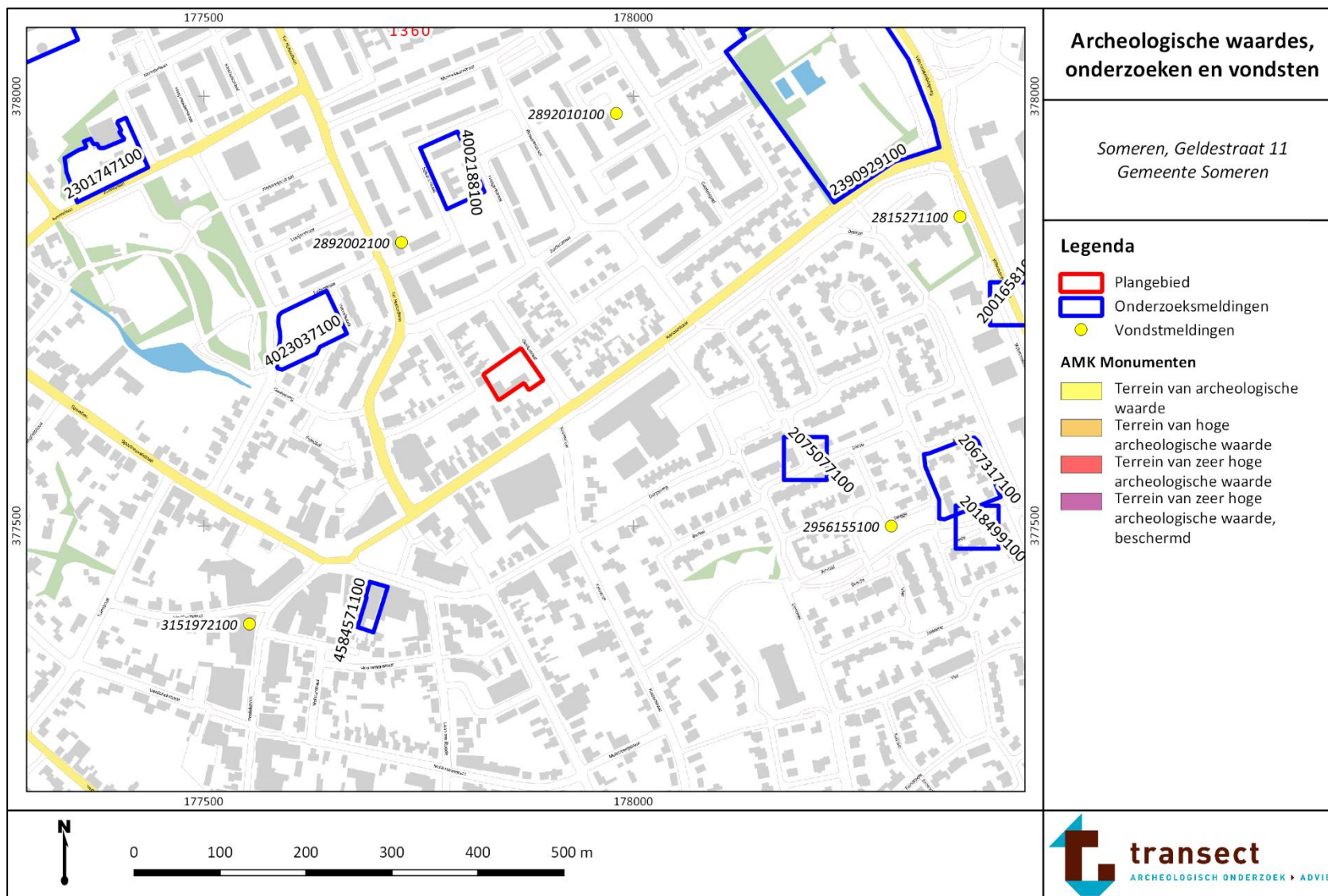
Bijlage 4. Maaiveldhoogte

Bijlage 5. Bodem

Bijlage 6. Archeologische waarden en onderzoeken

Bijlage 7. Boorpuntenkaart

Bijlage 8. Foto's van boringen

Hieronder zijn enkele foto's van de boringen opgenomen. Deze foto's geven een goed beeld van de bodemopbouw binnen het plangebied. De boorkernen zijn uitgelegd per blok van 50 cm -Mv, waarbij het maaiveld links begint. Bij de boorkernen van de Edelmanboor wijst de onderzijde (het diepste punt) naar beneden.

Boring 1: 0-130 cm -Mv.

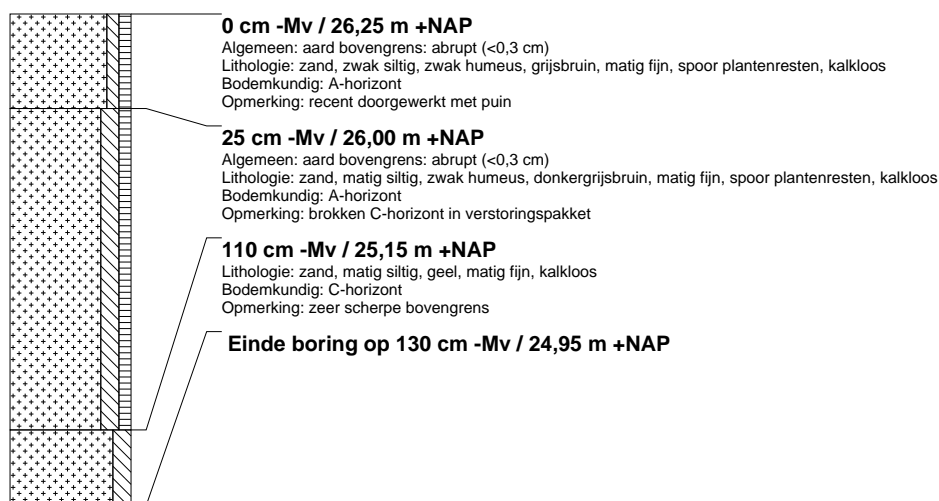
Boring 3: 0-50 cm -Mv.

Bijlage 9. Boorbeschrijvingen

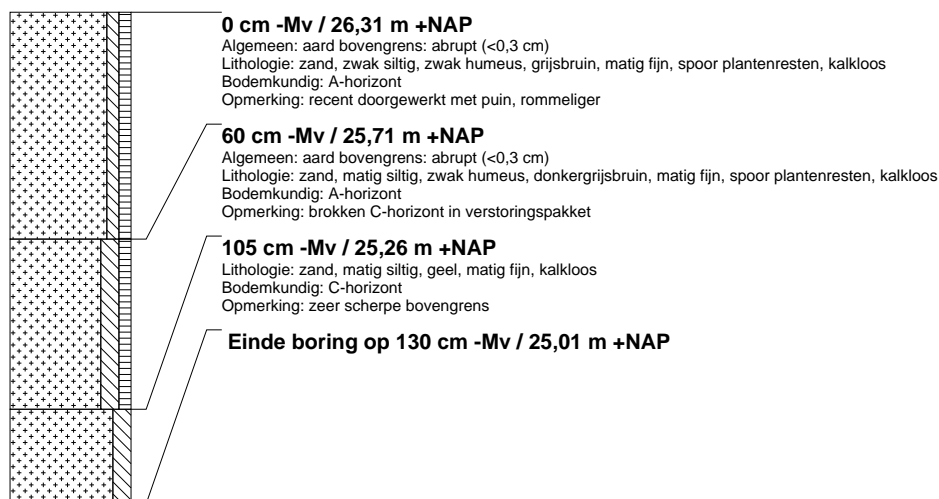
boring: SOMGE-1

beschrijver: JR, datum: 12-4-2019, X: 177.832, Y: 377.676, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 51H, hoogte: 26,25, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Someren, plaatsnaam: Someren, opdrachtgever: Dhr. Van Geen, uitvoerder: Transect BV

boring: SOMGE-2

beschrijver: JR, datum: 12-4-2019, X: 177.855, Y: 377.691, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 51H, hoogte: 26,31, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Someren, plaatsnaam: Someren, opdrachtgever: Dhr. Van Geen, uitvoerder: Transect BV

boring: SOMGE-3

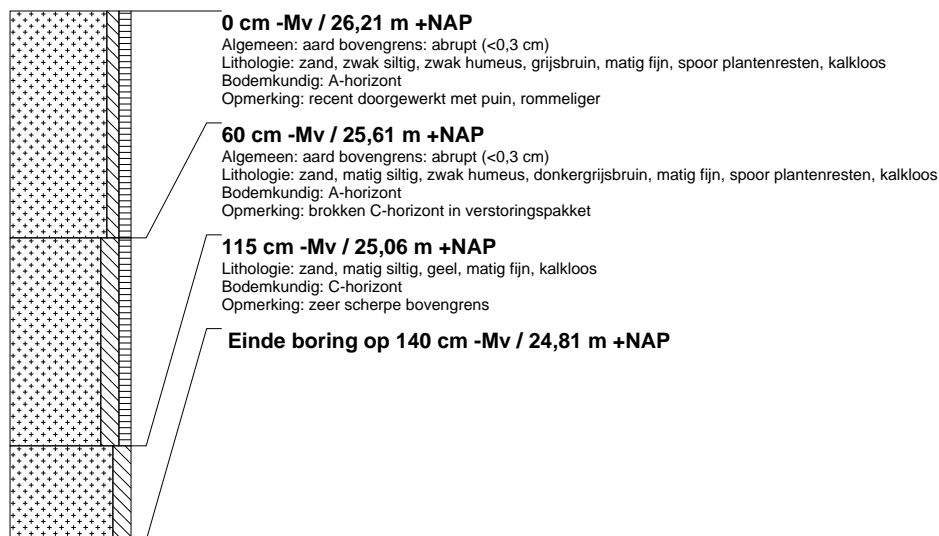
beschrijver: JR, datum: 12-4-2019, X: 177.850, Y: 377.668, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 51H, hoogte: 26,09, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Someren, plaatsnaam: Someren, opdrachtgever: Dhr. Van Geen, uitvoerder: Transect BV

boring: SOMGE-4

beschrijver: JR, datum: 12-4-2019, X: 177.877, Y: 377.683, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 51H, hoogte: 26,21, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Someren, plaatsnaam: Someren, opdrachtgever: Dhr. Van Geen, uitvoerder: Transect BV

boring: SOMGE-5

beschrijver: JR, datum: 12-4-2019, X: 177.885, Y: 377.672, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 51H, hoogte: 26,16, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Someren, plaatsnaam: Someren, opdrachtgever: Dhr. Van Geen, uitvoerder: Transect BV

